

ИЗВЕШТАЈ И ПРЕПОРУКЕ

са Међународне конференције

„Процена вредности и ефеката деинституционализације у систему
социјалне заштите у Републици Србији“

Републички завод за социјалну заштиту, 17. децембра 2015. године организовао је Међународну конференцију на тему „Процена вредности и ефеката деинституционализације у систему социјалне заштите у Републици Србији“. Конференција је представљала завршну активност у оквиру пројекта "Процена вредности и ефективности социјалне заштите" – (SAVE - Social Protection Assessment for Values and Effectiveness), који Републички завод реализује у партнерству са Европским центром за социјалну политику и истраживање из Беча.

На Конференцији је учествовало 120 учесника из различитих организација и институција - представници установа за смештај деце, установа за смештај одраслих, центара за породични смештај и усвојење, центара за социјални рад, представници цивилног друштва, пружаоци услуга на локалном нивоу, представници локалних самоуправа, као и представници из система здравствене заштите.

У складу са општим циљевима пројекта, на завршној Конференцији су представљени примери добре праксе и досадашња искуства Републике Србије у процесу деинституционализације, као и знања и искуства из земаља Европске уније у овој области са препорукама за даље унапређење овог процеса.

*

*

*

Међународну Конференцију је отворио корисник услуге „Становање уз подршку“, Драгослав Новевски из Установе за смештај одраслих „Срце у Јабуци“ из Панчева. У уводном делу учесницима се обратио Предраг Петровић, директор Републичког завода

за социјалну заштиту, као и др Ненад Иванишевић, државни секретар у Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања и Славица Милојевић, координатор пројекта и руководилац Одељења за информисање, промоцију и подршку у

Републичком заводу за социјалну заштиту. Уводничари су информисали учеснике о најважнијим аспектима и резултатима пројекта, као и о даљим корацима који ће бити предузети како би се процес деинституционализације одвијао несметано, уз подршку свих актера у систему.

Након уводних излагања, уследио је панел на коме су се учесницима обратили Љубомир Пејаковић, стручни консултант на пројекту, представници Европског центра за социјалну политику и истраживање Каи Леишенринг (Kai Leichsenring) и Естер Золиоми (Eszter Zolyomi), као и Данило Вуковић из СеКонС-а. На овом панелу Љубомир Пејаковић је говорио о достигнућима и ефектима деинституционализације у Републици Србији од 2000.

године па до данас. Акцентат је ставио на будуће кораке и активности како би се овај процес несметано одвијао. Након тога представници Европског центра су изнели компаративну анализу процеса деинституционализације у земљама Европске уније, представљајући два аспекта деинституционализације: дугорочно збрињавање старијих и системе дечије заштите, са примерима и са посебним освртом на четири земље: Аустрију, Шведску, Италију и Чешку. Данило Вуковић из СеКонС – Групе за развоју иницијативу је представио анализу и резултате истраживања о пружаоцима локалних социјалних услуга, односно „Упоредно истраживање локалних пружалаца услуга социјалне заштите у Србији: конкурентност и иновативност невладиног сектора“.

На трећем панелу своја излагања су имали представници јавних институција који су укључени у процес деинституционализације. Учесницима су се обратили Мирко Јанкелић из Установе за смештај старијих и одраслих „Чуруг“, Горица Ђокић из Клиника за психијатријске болести "Др Лаза Лазаревић", Љубиша Јовановић из Центра за заштиту одојчади, деце и омладине „Звечанска“ и Светлана Миленковић из Центра за породични смештај и усвојење Београд.

Мирко Јанкелић представио је искуства трансформације ове установе, планове и даље кораке и нагласио да је деинституционализација неповратан процес који треба снажно подржати. Горица Ђокић, као представник здравствене установе укључене у процес деинституционализације, навела је значај мултисекторске сарадње и представила достигнућа која је Клиника за психијатрију до сада остварила у процесу деинституционализације. Љубиша Јовановић је приказао филм „Самосталан, а не сам“ о младим људима који након институционалног смештаја остају без адекватне подршке и алтернативе. Осврнуо се на њихове животе, уз констатацију да морамо да тражимо активна и алтернативна решења која ће ове младе људе са маргине увести у друштвене токове и омогућити им да добију шансу да живе пуним животом као и њихови вршњаци. Светлана Миленковић је у свом излагању навела кључна достигнућа центра за породични смештај, и нагласила да је хранитељство добра алтернатива резиденцијалном смештају. Закључила је да треба континуирано радити на подршци биолошкој породици и усвојењу као најбољем виду превенције смештаја у резиденцијалне установе.

На четвртом, последњем панелу своја излагања су изнели представници локалне самоуправе, центра за социјални рад као и организације цивилног друштва које пружају услуге на локалном нивоу. Сузана Јовановић, члан Градског већа Града Панчева је говорила о улози и значају локалне самоуправе у процесу превенције институционализације, о адекватном планирању и развијању услуга на локалном нивоу. Закључила је да је јединица локалне самоуправе кључни и један од најважнијих актера у процесу деинституционализације, будући да локална самоуправа има обавезу да се стара о развоју локалних социјалних услуга које су алтернатива институционалном смештају. Микаина Стевановић из Градског центра за социјални рад Града Београда је током свог излагања навела важност центра за социјални рад у овом процесу. Такође се сагласила са осталим учесницима да овом процесу треба приступити мултисекторски и јачати сарадњу са свим актерима у друштву. Драган Лукић из Асоцијације за промовисање инклузије Србије – АПИ Србије је говорио о потенцијалу и значају организација цивилног друштва у пружању услуга на локалном нивоу. Навео је становање уз подршку као одличан модел за спречавање институционализације и искуства његове организације која ову услугу спроводи пуних 15 година. Маргарета Кецман из организације КЕЦ је говорила о томе како ова организација 13 година успешно пружа и развија услуге у заједници, развијајући се паралелно у три области деловања: 1. Дневни боравак и услуга Предах; 2. Радно ангажовање и запошљавање особа са интелектуалним тешкоћама; 3. Социјано предузетништво. Наталија Скнепек из организације Дечје срце, је представила резултате ове организације у процесу деинституционализације као пример добре праксе, уз напомену да ће и у будућности наставити да пружају услуге које ће бити брана од институционализације.

*

*

*

У досадашњем процесу деинституционализације у Србији стекли смо сазнања и искуства и у значајној мери утврдили најважније препоруке за даљи наставак процеса:

- ⇒ Процес деинституционализације није тренутни догађај, већ дугорочни процес који захтева планирану и координирану мултисекторску активност
- ⇒ активност треба да буде мултисекторски планиран и заснован на подацима.
- ⇒ Процес планирања и спровођења деинституционализације не сме и не треба да буде одговорност само система социјалне заштите. У бригу о посебно осетљивим групама становника и њихову заштиту треба да се равноправно, уз сектор социјалне заштите, укључе и сектори здравства, образовања, правосуђа, урбанизма и сви други релевантни сектори.
- ⇒ Неопходно је одговорност за спровођење процеса деинституционализације поделити између различитих нивоа организовања, односно повећати одговорност и активности јединица локалне самоуправе у планирању и спровођењу процеса деинституционализације, посебно са аспекта обезбеђивања недостајућих локалних социјалних услуга.
- ⇒ Обезбедити континуирано унапређивање професионалних компетенција запослених у систему социјалне заштите и повећавати њихову спремност за трансформације установа и прелазак на ванинституционално збрињавање корисника
- ⇒ Развијати превентивне програме усмерене на јачање капацитета биолошких породица за бригу о својим члановима, посебно код оних породица код којих постоји ризик од институционализације неког од чланова, као и програме подршке за оснаживање породица чији су чланови већ у институцијама
- ⇒ Стално развијати и јачати сарадњу између јавних установа социјалне заштите и организација цивилног друштва, као и организација у приватном сектору
- ⇒ Унапредити постојеће и развити нове механизме за ефикаснију сарадњу са представницима медија, а тиме и са најширом јавношћу и на тај начин обезбедити предуслове за широку кампању за промовисање социјалне укључености и развој ванинституционалних облика збрињавања најосетљивијих друштвених група.